

NYOMOZÁSOK A KERÍTÉS ÁRNYÉKÁBAN

1. A határ rendjével összefüggő bűncselekmények, eljárásjogi szabályozás főbb elemei

A tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő anyagi büntetőjogi és büntető eljárásjogi szabályozás 2015. szeptember 15-től 3 új törvényi tényállást és speciális eljárási szabályokat fogalmazott meg. Az új tényállások büntetni rendelik a határzár tiltott átlépését¹, a határzár megrongálását², valamint a határzárrel kapcsolatos építési munka akadályozását³. Módosították az embercsempészes⁴ törvényi tényállását is és minősítő körülményként kell figyelembe venni az államhatár rendjének védelmét biztosító létesítmény, eszköz megsemmisítését, megrongálását.

A tényállások kizárólag tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet⁵ idején a soron kívüliség elvének betartásával alkalmazhatók. Tekintettel arra, hogy az eljárások többnyire külföldiek ellen kerülnek lefolytatásra védő és tolmács közreműködése az eljárásban kötelező, ugyanakkor nem elhanyagolható, hogy a jogalkotói szándék a büntetések vonatkozásában – a kötelező kiutasítással – az elkövetők országból történő eltávolítására irányult.

2. Az egyes eljárások iratainak elemzése

A 2015. szeptember 15.- október 26. között – ideiglenes alegységek működése idején⁶ –, illetve 2015. október 27.-től 2015. december 31-ig keletkezett ügyiratok elemzése feltárta, hogy az intézkedő járőr a határjelek közötti helyszínen kívül pontosabb tájékoztató pontot nem tudott megadni, az áttekintett ügyek között helyszíni szemlék lefolytatására utaló irat nem volt. Az ügyek 82,67 %-ában a személyi adatok bemondás alapján, okmányok – útlevel, esetenként személyi igazolvány – alapján az adatok 17,33 %-ban kerültek megállapításra. Az esetek 12,07 %-ában az elfogott személy egyedül érkezett, azonban a családi és ad hoc módon szerveződött – az embercsempészek által összevárt – csoportos áttörés volt a jellemző, ami az ügyek 87,93 %-ában volt tapasztalható.

¹ Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) 352/A. §

² Btk. 352/B. §

³ Btk. 352/C. §

⁴ Btk. 353. § (2) c)

⁵ A fogalmat a menedékgjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény 2015. évi módosítása vezette be.

⁶ A 2015. szeptember 14-től, a Szegedi Rendőrkapitányság alárendeltségében ideiglenesen működő Migrációs Ügyeket Feldolgozó Osztály 101 fővel működött. A tömegesen érkező migránsok útvonalváltozásaira reagálva, létrehozásra kerültek a Siklósi Rendőrkapitányság és a Nagyatádi Rendőrkapitányság szervezetén belül a Migrációs Ügyeket Feldolgozó Osztályok 2015. szeptember 25-én és 2015. október 16-án, 102 valamint 60 fővel. A letenyei székhelyű, a Nagykanizsai Rendőrkapitányság részeként működő Migrációs Ügyeket Feldolgozó Osztály 59 fővel 2015. október 18-án alakult meg. Az osztályok tevékenysége 2015. október 27-től került felfüggesztésre.

Az utazók 84,48 %-a a déli útvonalról érkezett többnyire Szerbia érintésével, azonban a migránsok 5,7%-a közvetlenül a Balkánról származott. Az utazáshoz tömegközlekedési eszközöket – busz, vonat, taxi, hajó –, esetenként repülőgépet használtak. A határzárát az embercsempészek irányításával gyalogosan közelítették meg, azt sok esetben előre kivágott réseken, illetve átmászással küzdötték le. A terheltek 56,9 %-a háború, vagy vallási üldözés (esetenként ez ugyanaz) miatt kényszerült az útra, 34,48 % azt közölte, hogy egyértelműen a jobb megélhetés, iskolázás miatt akart Nyugat-Európába vándorolni, a fennmaradó 8,62 % nem nyilatkozott e kérdésben.

Az átvizsgált ügyekben Németország (72,41 %), Svájc (1,72 %), Svédország (5,17 %), Belgium (3,45 %), Ausztria (3,45 %), Olaszország (3,45 %) volt a kiszemelt célország, melyek indokaként a kint élő rokonokra hivatkoztak. Az eljárás alá vontak 10,35 %-a nem nyilatkozott, vagy nem tudott-akart konkrét célországot megnevezni. Az illegális belépés okaként 63,79 %-ban útiokmány, egyéb okirat, illetve vízumhiányra hivatkoztak. Az ügyek 70,69 %-ában a terheltek elmondták, hogy az indulástól Magyarország határáig embercsempészek és segítők közreműködésével érkeztek, a vizsgált ügyek 3,45 %-ában olyan – nem ellenőrizhető – adat is felmerült, ami magyar, vagy magyar határon belüli embercsempész tevékenységre utalt. A 2015. október 27. után keletkezett ügyek 73,33 %-ában már okirattal sikerült azonosítani az elkövetőket, akik minden esetben csoportosan érkeztek. A terheltek 73,33 %-a albán, koszovói polgárok, 20 %-uk származik a közeli-keleti, ázsiai és afrikai régiókból, a fennmaradó esetben az azonosítás adathiányos. A vándorlást kiváltó okok ekkora jelentősen megváltoztak és 73,33 %-ban a megélhetés, a jólét utáni vágy a migráció motivációja és csak 13,33 %-ban a háborúk, üldöztetések. 13,34 %-ban az ügyek erre vonatkozó adatot nem tartalmaznak.

Az útra kelt személyek ebben az időszakban is Németországba, Svájcba, Svédországba, Ausztriába és Olaszországba indultak, viszont Hollandia is megjelenik, mint célország. Ekkor is Németország (33%), Ausztria (20%) és Svédország (20%) a leginkább elérni kívánt ország. A vizsgált eljárások 60 %-ában észlelhető az embercsempészekre utaló vallomás, melyek közül 6,67 %-ban magyar határon belüli tevékenységre is felmerült, azaz a migráns-csoportokat átkísérték a határon. Az eljárási adatok elemzése alapján nyilvánvaló, hogy azok adattartalmi szempontból nem kellően megbízhatóak, az elkövetők azonosítása pontatlan, az ügyek csak és kizárólag a tényállásokra szorítkoztak, a tágabb bünyügyi szakmai szempontok – embercsempészek felderítése, elfogása – nem érvényesültek és nem is érvényesülhettek.

3. Az embercsempészés és az illegális migrációval kapcsolatos büntetőügyek statisztikai mutatói

Az egységes ügyészégi és nyomozóhatósági bünyügyi statisztika (ENyÜBS) adatai szerint a 2010 évben regisztrált 152 esetről, fokozatos emelkedéssel, a regisztrált jogsértések száma 2015. évre 657-re nőtt, mely 2016-ban 349-re, 2017-ben 178 esetre csökkent. Az ENyÜBS adatok alapján a határzárral kapcsolatos eljárások döntő többsége Bács-Kiskun és Csongrád megyében került regisztrálásra. A két főkapitányság 2015-ben 914 határzár tiltott átlépését, 22 határzár megrongálásával kapcsolatos jogsértést regisztrált. 2016-ban 2843 határzár tiltott átlépéssel, 1543 határzár rongálással kapcsolatos ügy adatai kerültek a statisztikai nyilvántartásba. A 2017 évben, az adatok – a feltartóztatás és átkísérés

jogintézményének következtében⁷ – drasztikusan csökkenő tendenciát mutatnak, mivel a határzár tiltott átlépés bűncselekménye 22-re, a határzár rongálással kapcsolatos ügyek mennyisége 863-ra csökkent.

3.1. Az embercsempészés elkövetői állampolgársági megoszlásban

Az embercsempészés minősített⁸ eseteiben a 2015. évi adatok alapján 10 alatti esetszámot mutatnak kameruni, algériai, grúz, izraeli, kínai, lett, brazil, egyiptomi, srí lanka-i, nigériai, görög, svájci, angol, holland, iraki, jordániai, cseh, kubai, bangladesi, francia, lengyel, albán, marokkói, indiai, tunéziai, macedón, osztrák, szlovén, montenegrói, török, ukrán és hontalan elkövetők esetében. 10 feletti bűncselekményszám mutatható ki a horvát, orosz, német, szlovák, pakisztáni, szíriai, bolgár, afganisztáni, olasz, koszovói, román, szerb, magyar állampolgárságúak vonatkozásában. Kiemelendő, hogy a román, szerb és magyar érintettség a legnagyobb ebben az évben, 65-248-266 elkövetéssel. 2016-ra az elkövetők összetétele megváltozott, ekkor 10 alatt értékben került nyilvántartásba bosznia-hercegovinai, svájci, belga, indiai, francia, szenegáli, kenyai, szlovén, iráni, szudáni, srí lanka-i, togói, hontalan, tunéziai, libanoni, olasz, angol, nigériai, macedón, kameruni, török, lengyel, német, osztrák, marokkói, algériai, albán, horvát, iraki, egyiptomi, afganisztáni, koszovói állampolgár. 10 feletti értéken szerepelnek az ukrán, orosz, bolgár, pakisztáni, szíriai, szlovák, román, szerb és magyar állampolgárok, akik közül ez évben a románok 58, a szerbek 88, a magyarok 183 bűncselekményt követtek el.

2017. évben az állampolgársági összetétel ismét szűkült. Ekkor 10 alatti elkövetéssel libanoni, belga, örmény, iráni, macedón, izraeli, szenegáli, indiai, bosznia-hercegovinai, angol, szlovén, marokkói, lengyel, portugál, mongol, egyiptomi, hontalan, osztrák, orosz, tunéziai, koszovói, ukrán, török, Srí Lanka-i, német, pakisztáni, iraki, afganisztáni személyek szerepelnek. 10 feletti elkövetés pedig szíriai, bolgár, román, szerb, magyar állampolgárságú személyek kerültek a statisztikai rendszerbe. Ez évben a legdominánsabb elkövetői kör a magyar, 168 bűncselekménnyel.

3.2. A határzárral összefüggő bűncselekmények elkövetői állampolgársági megoszlása

A határzárral összefüggő bűncselekmények ENYÜBS adatai alapján az állapítható meg, hogy 2015-ben a 10 alatti értéken regisztrált elkövetők esetén magukat indiai, montenegrói, algériai, mianmari, bangladesi, líbiai, iráni, kongói (Demokratikus Köztársaság), szerb és srí lanka-i polgárnak vallották. 10 feletti értéken regisztráltunk pakisztáni, török, albán, koszovói, iraki, afganisztáni és szíriai lakosokat. Különösen nagymértékű az afganisztáni – 192 fő – és szíriai állampolgárságú – 241 fő – személyek aránya. 2016-ban a kibocsátó államok köre a korábbi 17 országról 38 országra nőtt. 10 alatti értéken követtek el bűncselekményt üzbecisztáni, ghánai, mali, kínai, szenegáli, togói, gambiai, ugandai, haiti, libanoni, kameruni, kongói (Demokratikus Köztársaság), nigériai, etiópiai származásúak. 10-100 közötti jogsértést követtek el a magukat eritreai, líbiai, indiai, szerb, ciszjordániai és gázai-övezetbeli, kubai, tunéziai, nepáli, egyiptomi, srí lanka-i, bangladesi és albán származásúnak valló személyek. Legjelentősebb, 100 feletti jogsértéssel szerepel a statisztikai adatok közt a magukat iraki, török, algériai, szomáliai, szíriai,

⁷ 2016. július 5-től hatályba lépett a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló, a menedéjogról szóló, továbbá az államhatárról szóló törvények módosítása.

⁸ Az alapesetek adatai e szempontból elhanyagolhatók.

marokkói, iráni, koszovói, pakisztáni, afganisztáni származásúnak vallók. Ez évben kiemelkedő mértékű az afganisztáni – 730 fő – és pakisztáni állampolgárságú – 497 fő – személyek aránya. A 2015 évben leggyakoribb szíriai származás jelentősen visszaszorult és csak a 6. leggyakrabban elforduló kibocsátó állam lett.

2017. évre a regisztrált állampolgársági megoszlás, a visszakísérés jogintézményének bevezetésével azaz a kvázi dekriminalizációval együtt drasztikusan lecsökkent. Ekkor pakisztáni, algériai, szerb származású személy ellen 1-1, koszovói, iraki ellen 2-2, szíriai ellen 3, afganisztáni ellen 11 esetben folyt eljárás.

3.3. Az embercsempészség elkövetői nem és korcsoport szerinti megoszlásban

Az embercsempészség alap és minősített eseteiben a hiteles statisztikai adatok alapján a férfi elkövetők mennyisége jelentős mindhárom vizsgált év adatai alapján. Az embercsempészség alapeseteiben az elkövetők jelentős része a felnőttek (25-59 év) köréből kerül ki, ami az elkövetők 69 %-a. A minősített esetek elkövetőinek kor szerinti megoszlása tendenciában azonos képet mutat, azonban a mennyiségi értékek azt jelentősen meghaladják. Az elkövetők életkorának vizsgálata a 2015. évben regisztrált embercsempészség minősített eseteiben az elkövetők a felnőttek (25-59 év) és fiatal felnőttek (18-25 év) köréből kerültek ki, mintegy 96 %-ban. A 2016 és 2017 évben detektált adatok szerint azonos képet mutatnak be, azonban 2016-ban ugyancsak 96 % a felnőttek és fiatal felnőttek aránya, míg 2017-ben ez az arány 97 %-ra nő. A határozással kapcsolatos bűncselekmények elkövetésével érintett személyek korcsoport szerinti összetételének vizsgálata alapján az a következtetés vonható le, hogy 2015-ben a fiatal felnőtt férfiak (18-24 év), illetve a felnőtt férfiak (25-59 év) szerepe – 37-37 % – domináns.

2016-ban az elkövetői kör kiegészült a fiatalok férfiak (14-17 év) korcsoportjával. Ez évben a regisztrált 2830 főből a fiatalok férfiak 15 %-ot, a fiatal felnőtt férfiak 38 %-ot, a felnőtt férfiak 37 %-ot tesznek ki. Az összesített adatok – férfi-nő viszonylatában – a 2015 évben 790 férfit és 118 nőt tartalmaznak, a férfiak aránya 87 %-os, szemben a nők 13 %-os fennmaradó értékével. A 2016-os adatok 2590 férfit és 240 nőt tartalmaznak, ez évben a férfiak aránya 91 %-os. 2017-re az értékek olyan alacsony mértékűre csökkentek, hogy érdemi következtetéseket nem lehet belőlük levonni.

4. Az embercsempészség és a határozással kapcsolatos ügyek összefüggései

A határozással kapcsolatos eljárások adatait a tárgyilagosság érdekében össze kell vetni a regisztrált külföldi elkövetők számával, mely tartalmazza az embercsempészség bűncselekmények adatait is. Az összes bűncselekmény esetében regisztrált külföldi elkövetők száma 2012-2017. közötti időszakban átlagosan 4663 fő, mely érték a határozásos ügyek nélkül 3705 főt mutat. Az átlagérték különbsége 958 mely csekély mértékben, de több mint a határozásos elkövetők mennyisége, ami 908 fő. Az adatokat összevetve az válik láthatóvá, hogy a migráció kriminalizálása az egyetlen ok, mely növekedést okozott a külföldi elkövetők mennyiségében.

A két bűncselekmény-fajta között az elérni kívánt jogi célon kívül – az államhatár rendjének biztosítása –, a tényállási elemek és a minősített esetek kapcsán érdemi összefüggés nem mutatható ki, de ettől függetlenül a határmenti bűncselekmények hatályba lépése az embercsempészség tendenciáira jelentős – csökkentő – hatással volt.

A korábban embercsempészt elkövető személyek az ideiglenes határzár áttörésével és a valós szerepük elleplezésével, valamint a nyomozó hatóság eljárásjogi kényszere miatt mindössze a határzár tiltott átlépésének, a határzár megrongálásának valamelyikét követhette el, melyeknek büntetőjogi megítélése össze sem mérhető az embercsempésztés bűncselekményével. Ezen felül nem hanyagolható el az élőerős őrzési feladatok ellátása sem, de bűnügyi szempontból az új jogsértések a kiterjedtebb bizonyítást igénylő embercsempésztések „helyére léptek”.

A 2015. évi embercsempésztés regisztrált értékét bázisul véve, az mutatható ki matematikai módszerekkel, hogy 2015. szeptember 15. után az éves regisztrált bűncselekményszámának (657 jogsértés) mindössze 1,2 %-a keletkezett (8 ügy). Alapul véve, hogy a határmenti bűncselekmények hatályba lépését követően csak 1,2 %-nyi embercsempésztés keletkezett, a hatályba lépést megelőzően 649 ügy indult, ezért a torzító hatás ebben az évben rendkívül magas, 98,8 %.

A 2016. évi adatok ugyancsak magukban foglalják az embercsempésztés bűncselekményt kvázi „felváltó” csekélyebb súlyú jogsértéseket is, ugyanakkor 2016 második felétől és 2017-ben a folyamatos határőrizeti tevékenység és a visszakísérés jogintézményének hatását is érzékelni lehet.

Az elkövetői kör összetétele azt tette világossá, hogy mindhárom tényállás esetében az elkövetői kör zöme fiatal felnőtt, vagy felnőtt férfi. Azt, hogy mely büntetőeljárásban szerepelnek azt kizárólag a határzárrel összefüggő jogsértések hatályba lépése döntötte el. 2013 óta az embercsempésztés bűncselekményekkel összefüggésben az ENYÜBS nem gyűjt érdemi adatokat a csempésztett személyek származása, életkora, neme stb. adatkörökben. A határzárrel kapcsolatos jogsértések viszont, mint elkövetői kör jellemzőket tartalmazza ezen információkat.

Abban az esetben, ha a határzár tiltott átlépése és megrongálása bűncselekmények kodifikációjára nem kerül sor, úgy az embercsempésztés bűncselekmények jelentős növekedése következett volna be. Az a külföldi személyi kör, mely az embercsempésztések során elkövetőként jöhet számításba azonos a határzárrel kapcsolatos eljárásokban regisztráltakkal, azzal a különbséggel, hogy a határzár tiltott átlépését és megrongálását mind az embercsempésztés, mind az általa kísért személyek is elkövethették. A szerb, román és magyar származású embercsempésztés tevékenysége pedig aszerint módosult, hogy a határ mely oldalán tevékenykedtek.

Ennek alapján az a következtetés vonható le, hogy összefüggéseiben nézve, a valós bűnügyi fenyegetettséget jelentő külföldi embercsempésztés nem az általuk ténylegesen elkövetett bűncselekmények miatt kerültek felelősségre vonásra. Ezzel szemben a helyismerettel rendelkező hazai, vagy szomszédos állambéli bűnelkövetők eljárás alá vonása pedig részben elmaradt, vagy a felderítési tevékenység komplexebb, hosszadalmasabb, és nemzetközi bűnügyi együttműködést igényel.

A vizsgálat azt is feltárta, hogy a migráció kriminalizációja és tömeges mértékben – futószalag szerűen – történő kezelése értékes bűnügyi adatoktól – az elkövetők hazai és nemzetközi kapcsolatrendszerének, a módszerek, útvonalak, eszközök és az anyagi források feltárása – fosztotta meg a hazai bűnüldöző szerveket, különös figyelemmel arra a tényre, hogy az embercsempésztés tényállásának (2) bekezdését 2015. szeptember 15-től kiegészítették⁹.

⁹ Egyes törvényeknek a tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő módosításáról szóló 2015. évi CXL. törvény 32. §-a

5. A határ rendjével összefüggő bűncselekmények a határrendészeti adatok tükrében

Az illegális migrációhoz kapcsolódó, a rendészeti szakterület által regisztrált jogellenes cselekmények megoszlása és viszonya a bűnügyi adatokhoz különösen fontos. Az Országos Rendőr-főkapitányság által közzétett Határrendészeti Helyzetkép¹⁰ 2015-2017. év 12. havi kiadványai tartalmazzák az éves összehasonlító adatokat. A határrendészeti szolgálati ág 2015 évben 430880, 2016 évben 85,75 %-os csökkenéssel mindössze 65125 intézkedést regisztrált¹¹.

A bűnügyi és a határrendészeti adatok összevetése kapcsán láthatjuk, hogy a határrendészeti szolgálati ág 2015-ben 430607 jogsértést észlelt, melyből a bűnügyi szolgálat 936 határozással kapcsolatos ügyben rendelt el nyomozást, 2016-ban a határrendészet 36517 jogsértést regisztrált, melyből a 4386 határozással kapcsolatos ügyben került sor nyomozás elrendelésére. 2017. év rendelkezésre álló statisztikai adatai szerint 20009 esetben észlelt jogellenes magatartást a határra rendelt hivatásos állomány, ugyanakkor a bűnügyi szolgálati ág 885 eredménytelen eljárást kezdeményezett. Vizsgálni kell a határrendészeti adatokat a 2015. szeptember előtti időszakra vonatkozóan is. Ekkor az válik világossá, hogy az illegális migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekmények 2015. szeptemberéig 342951-et mutatnak, ami azt jelenti, hogy a migráció büntetőjogi szabályozása után 87656 jogellenes eset került a rendőrség látókörébe. Hasonló az előállított személyek viszonya is, mivel 2015. szeptemberig 169 607 főt, egész évben 173704 főt állítottak elő, mely értékek különbsége 4097 mindössze.

A bűnügyi és határrendészeti adatok összevetése alapján arra jutunk, hogy a 2015. szeptemberig kezdeményezett intézkedések mennyisége jelentősen több, mint a büntető szabályok alkalmazása során. A határmenti bűncselekményekkel összefüggő jogszabályok hatályba lépése után előállított mintegy 4000 fő esetében az indított büntetőeljárások száma 936 db, ami cca. a negyede az intézkedés alá vontak összesített számainak.

Az éves adatok értékelése alapján a jogellenes cselekmények felfedése folyamatosan csökkenő tendenciát mutatva, az előállított személyek mennyisége is lecsökken. A bűnügyi adatok értékelése szerint 2016-ban 4386 határozással kapcsolatos bűncselekmény indult, 349 embercsempészség mellett. Nem hanyagolható el az sem, hogy 21688 főt állítottak elő ebben az időszakban, mely a bűnügyek számának többszöröse. 2017-ben drasztikus változások mutathatók ki, mivel ugyan 20009 jogellenes cselekményt észleltek, ezzel szemben az előállítottak száma 2871-re csökkent. E személyek azonban nincsenek összefüggéseikben – megakadályozott és átkísért emberek – kezelve az eredménytelen határozással kapcsolatos büntetőeljárásokkal. A regisztrált embercsempészségek száma ugyancsak rendkívül alacsony ami szintén arra utalhat, hogy az átkísérések előtt bűnügyi szempontú intézkedésre nem kerül sor.

A vizsgált időszak 2015-2016 évi szakaszát kiválasztva az állampolgársági adatok összehasonlítása, azt eredményezi, hogy a kibocsátó országok köre azonosságokat mutat a két szolgálati ág adatai között. A határozással kapcsolatos bűncselekmények kiüresítése ellenére a migráció, mint jelenség változatlanul érzékelhető, ahogy a bűnügyi adatok is mutatják kibocsátó országok is azonosak.

¹⁰ Forrás: <http://www.police.hu/hu/a-rendorsegrol/statisztikak/hatarrendeszet> (Letöltés ideje: 2018.07.27.)

¹¹ A határrendészeti, igazgatásrendészeti, idegenrendészeti, közrendvédelmi, közlekedésrendészeti egységes rendészeti statisztikai rendszer használatának szabályairól szóló 7/2013. (III. 29.) BM utasítás

6. Összefoglalás, jogalkalmazási anomáliák

A keletkezett büntetőeljárások vizsgálata feltárta, hogy a határárral kapcsolatos eljárások, az eljárásjogi szabályok teremtette szűk keresztmetszet miatt milyen bűnügyi pozícióvesztésekkel, szakmai kompromisszumokkal járt, ugyanakkor az is tényszerű, hogy a migráció célországának nem hazánk bizonyult.

A bűnügyi statisztikai adatok elemzése alapján kimutatható, hogy a határmenti feladatok elsődlegesen közrendvédelmi, közbiztonsági és határrendészeti szempontú megoldása, az állampolgárok szubjektív biztonságérzetét ugyan javította, és a pillanatnyi kriminálpolitikai célok megvalósításra kerültek, de bűnügyi szempontból hátrányosak a szélesebb spektrumon megvalósítandó bűnüldözési érdekek figyelmen kívül hagyása miatt. Összevetve a nyomozások tapasztalatait és ebből fakadó szakmai igényeket, továbbá a határrendészeti adatokat a bűnügyi szolgálat alacsony színvonalra visszazorított eredményeivel, a statisztikai mutatók pillanatnyi javulását érzékelhetjük, azonban a szervezett jellegű elkövetési módszerek összetettebb problémamegoldást igényelnének. A pillanatnyi bűnüldözési kívánalmak kielégítésén túl a távlati célok megvalósítása a migráció bűnügyi vetületeinek komplexebb megoldását igényelné.

Különös figyelmet érdemelne, hogy az átkísérés, mint intézkedés nem szerepelt az 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) V. Fejezetében a rendőri intézkedések felsorolása és szabályozása körében. E szempontból arra a következtetésre lehet jutni, hogy az átkísérés ténylegesen nem kezelhető rendőri intézkedésként, emiatt jog-, szakszerűségében továbbá jogorvoslati szempontból nem vizsgálható. A jogalkotói megoldással az illegális migráns határátlépése a rendőri intézkedések szempontjából egyfajta jogon kívüli állapotot idéztek.

Nem vitatható el és minden bizonnyal visszatartó, terelő hatású a határ mentén összevont rendészeti és honvédelmi állomány, de a visszakiadások során érdemi intézkedés – legyen az akár csak adminisztráció – nélkül visszaküldöttek között jelentős számú a nemzetközi bűnözésben érdekelt személy is lehet. Ezen adatok „elvesztegetése” gyors és kiemelkedő nagyságrendű, emiatt „látványos” rendészeti intézkedések érdekében bűnügyi szakmai szempontból nem értékelhetők.

Ugyancsak gyakorlati problémákat okozhat az Alaptörvény (At.) – legutóbbi – hetedik módosítása is. E módosítás lényegében tilalmazza az idegen népesség betelepítését, tiltja a kiutasítást, kiadatást, ha a személyt veszély fenyegeti. A rendőrséget érintő módosítás (At. 46. cikk) szerint a rendészeti szerv részt vesz a jogellenes bevándorlás megakadályozásában, ugyanakkor az Rtv. módosítása bevezeti a határbiztosítási távoltartást, mint intézkedést, amely miatt szükségessé vált a rendőrség szolgálati szabályzatát tartalmazó miniszteri rendelet módosítása is. A határbiztosítási távoltartás, mint rendőri intézkedés – önmagában már az igazoltatás is – panaszjoggal érintett rendészeti tevékenységgé válik (hacsak kivételként nem kezelné a jogalkotó).

Az Rtv. 20. § szerint az intézkedés megkezdése előtt a törvény V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni kell a panasz lehetőségéről és előterjesztésére nyitva álló határidőről. Ugyanakkor az esetleges panasz esetében mi a teendő, ha a panaszos nem tartózkodik hazánkban? Ezzel párhuzamosan a jogalkotó a Büntető Törvénykönyvet új tényállással – a 353/A. §-sal – jogellenes bevándorlás elősegítése – egészíti ki, mely tényállás egyik lényegi eleme szerint a nyomozó hatóságnak a szervező tevékenységen túl vizsgálni kell azt is, hogy a kérelmező – akinek jogellenesen segítséget nyújtanak – hazájában vagy a szokásos tartózkodási helye szerinti országban vagy olyan más országban

amelyen keresztül érkezett, nincs faji, nemzeti hovatartozása, meghatározott társadalmi csoporthoz tartozása, vallási, illetve politikai meggyőződése miatt üldözésnek kitéve, vagy a közvetlen üldöztetéstől való félelme nem megalapozott.

Visszautalva a határozattal kapcsolatban keletkezett ügyek vizsgálatára, az a tény, hogy az ügyek többségében a jegyzőkönyvekben rögzített adatok pontossága megkérdőjelezhető, miképpen lehet cáfolni tényszerűen azt, hogy az eljárásban érintett személy nincs üldözésnek kitéve?